

INSAMLING AV
UPPGIFTER
OM PRAXIS FÖR
OMHÄNDERTAGAN-
DET AV
BARN SOM
FALLIT OFFER
FÖR
MÄNNISKOHANDEL,
FÖRSTA MÖTET,
REGLER OCH
SVAR PÅ
SÄKERHET OCH
SÄKERHETSÖVER-
TRÄDELSE

OM PROJEKTET KOUTCHA

Projektet KOUTCHA är ett projekt som sammanställts av de franska föreningarna ECPAT France och KOUTCHA samt den belgiska föreningen Esperanto. Det delfinansieras av den europeiska kommissionen och dess syfte är att försäkra sig om att barn som faller offer för alla typer av människohandel i Europa kan få tillgång till en säker och trygg bostad som hjälper barnen att återanpassas i samhället.

Projektet erbjuder yrkeskunniga i Europa två workshops under vilka, eller efter vilka, de kan utbyta god praxis och erfarenheter. Den första ägde rum i Paris den 14 och 15 november 2019. Den leddes av Aurélie Jeannerod från ECPAT France och Magali Poirier från Association Foyer Jorbalan.

Det här dokumentet är resultatet av de utbyten som skedde mellan de yrkeskunniga som medverkade från 8 europeiska länder:

- ▶ CASCO Caroline, Swedish Civil platform against THB (Sverige)
 - ▶ SCHNEIDER Sulamith, Habibi (Sverige)
- ▶ DURAN Laura, ECPAT UK (Storbritannien)
 - ▶ CHITTY Lynne, LOVE146 UK (Storbritannien)
- ▶ KELDER Rob, FIER (Nederländerna)
 - ▶ VAN VIJFEIJKEN Nicole, Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (Nederländerna)
- ▶ RITTER Dominik, Kinder- und Jugendhilfe in Wien (Österrike)
 - ▶ HAIDER Maria, SOS-Kinderdorf Innsbruck (Österrike)
- ▶ PUGLISI Maria Luisa, Foundation Amaranta (Spanien)
 - ▶ DIVERTITO Deborah, Cooperativa Sociale Sepofà (Italien)
- ▶ MALAISE Charline, ESPERANTO (Belgien)
 - ▶ BIAUELLE Sébastien, ESPERANTO (Belgien)
- ▶ COLIN Thomas, ESPERANTO (Belgien)
 - ▶ FRANCOIS Sandrine, ESPERANTO (Belgien)
- ▶ LE BRIS Yann, KOUTCHA (Frankrike)
 - ▶ CISTERNE Clémentine, KOUTCHA (Frankrike)

Dessa yrkeskunniga inbjöds att utbyta erfarenheter kring tre teman:

1. När ett barn först omhändertas av en struktur
2. Hanteringen av regler och konsekvenser av överträdelser
3. Säkerhet i förhållande till frihet

Det här dokumentet som samlar information om god praxis är inte ett mötesprotokoll från workshopen. Syftet med dokumentet är att vara ett verktyg för att på ett bredare sätt kunna dela med sig av reflektioner som gjorts kring omhändertagandet av barn som fallit offer för människohandel. Dokumentet återspeglar därför inte den metodologi som följdes under workshopen och det ger heller inte en bild av allt som sades under utbytena.

Det här sammanfattande dokumentet om god praxis är endast ECPAT France ansvar. Det återspeglar inte de medverkandes åsikter och inte heller deras strukturers och det har inte godkänts av alla berörda strukturer.

I BEAKTANDE AV

Det juridiska sammanhang som omger omhändertagandet av barn som fallit offer för människohandel inverkar på den struktur som kan sammanställas för att skydda dem. De yrkeskunniga som medverkade på workshopen och delgav sina erfarenheter arbetar i åtta olika europeiska länder och därmed i lika många olika sammanhang. Hur man definierar en trafficking-situation samt vilket skydd man kan erbjuda ett offer är olika enligt de nationella lagstiftningarna. I Storbritannien till exempel finns en nationell riktlinjemekanism som gör det möjligt att identifiera och fastställa att ett barn fallit offer för människohandel utan att det behöver ha en koppling till eventuella juridiska åtgärder som vidtagits mot de som exploaterat barnen.

Offer (eller potentiella offer) för människohandel har därmed tillgång till olika tjänster i olika europeiska länder. De yrkeskunniga som medverkade i workshopen har alla haft erfarenhet av att omhänderta minderåriga offer för människohandel men i sina specifika strukturers sammanhang: en säker inrättning utformat specifikt för barn som fallit offer för människohandel eller trafficking, ett fosterfamiljssystem för barn offer för människohandel, inrättningar som tar hand om barn som blivit offer för våld, inrättningar för kvinnliga offer för människohandel som tar hand om minderåriga från 16 års ålder eller inrättningar för ensamkommande minderåriga – inklusive potentiella offer för människohandel. Workshopen uppmuntrade utbyten om praxis kring teman som berörde alla moment (första mötet, disciplin, säkerhet/frihet) utan att ha som syfte att skapa operativa standarder.

”Det stöd som erbjuds barnet (offer för människohandel) ska innefatta en samling olika psykologiska, pedagogiska, hälsorelaterade, sociala, juridiska, ekonomiska och språkliga faktorer som ’tryggar barnet’ och hjälper hen att återanpassa sig till samhället”.¹

Hur omhändertagandet av barn offer för människohandel än ser ut, måste det utföras av pluridisciplinära grupper som utbildats i TEH-problematik, samt enligt avtal med externa yrkeskunniga (tolkar, läkare...). Om kompetensen inte finns tillgänglig eller inte görs tillgänglig på ett lämpligt sätt för att omhänderta och stödja barn offer för människohandel kommer inte barnets alla behov att kunna tillgodoses (säkerhet, mental hälsa...), vilket då innebär att barnet riskerar att hålla fast vid riskbeteenden eller destruktivitet. För de yrkeskunniga som är involverade kan konsekvenserna av ett nederlag vara betydande: känsla av otillräcklighet, utmattning. Ledningen måste då hantera en stor personalomsättning. För att omhändertagandet av barn offer för människohandel ska vara kvalitativt bör de involverade yrkeskunniga särskilt och kontinuerligt utbildas (kännedom om nätverken, säkerhetsprotokoll, resonligt tillvägagångssätt gentemot trauman...). Vikten av utbildning togs systematiskt upp under workshopens alla samtal.

TEMA 1: ETT NYTT BARN ANLÄNDER

Att först blir omhändertagen är en källa till stress för barnet, i synnerhet om det är en inrättning som välkomnar barnet. Barnen har nämligen ofta en stereotypiskt negativ bild av institutioner därför att deras förövare har lärt dem att misstro institutioner för att de ska hålla sig borta från dem, därför att de sammankopplar inrättningar med fängelser och/eller därför att i deras hemland (i de fall barnen kommer från ett annat land) har "inrättningar för barn" dåligt rykte. Tiden då ett barn först anländer är därför en viktig tidpunkt att arbeta på för alla strukturer. Det rekommenderas att man ser på perioden som en tid då barnet kommer till ro – eller "lost time" istället för en "effektiv" aktiv tidsperiod för själva omhändertagandet.

Vi vill påminna om att när ett barn försvinner från omhändertagande strukturer sker det oftast under de första 24 timmarna.

VÄLKOMNANDE

Barnet måste känna sig välkommen dit hen kommer (fosterfamilj eller inrättning) – och måste känna att hens ankomst var väntat och förberett. Innan hen anländer, rekommenderas det att hela teamet/familjen vet vem barnet är, att hens rum/säng är redo, att kläder har tagits fram. Barnen har ofta en bakgrund markerad av en avsaknad av intimitet och individualitet: tillgång till byrå/skåp som är avsett speciellt för barnet och som hen får nyckeln till vid ankomsten bär ett symboliskt viktigt välkomstbudskap, samt några välkomstord på hens språk, en referens till hens land, en första måltid som anpassas...

Det rekommenderas att man går husesyn i hemmet/på inrättningen och att man erbjuder mat, dryck och en dusch. Man bör också tillhandahålla vad hen behöver för att be/få tillgång till sin religion, om hen så önskar. I första hand handlar det om att tillgodose barnets primära behov och att ge hen tid att upptäcka bostaden och att känna sig trygg där. En handbok på hens språk är rekommenderad praxis. Hur de andra barnen välkomnar hen är också en viktig del i hur barnet kan lugnas.

"Från första början betar vi oss avslappnat med barnen – gentemot den nyanlände, oss emellan och gentemot de andra barnen, i syfte att få hen att känna sig hemma" – en av de medverkande.

När ett barn anlärt, är det därmed rekommenderat att hen får tid på sig för att komma till ro och släppa sitt "emotionella bagage", vilket inte sker omedelbart. Det är en tid då det är viktigt att lyssna på barnets behov och frågor. Man bör ge hen möjligheten att ta initiativet att öppna dörren för en relation.

Det är också under de första dagarna då risken för att barnet försvinner är som störst.

"Säkerhetsåtgärder måste vidtas för att minska risken för att barnet försvinner, i synnerhet under de första 24 till 72 timmarna efter att barnet först omhändertagits".²

2. Princip 4 av God praxis-principer för omhändertagandet av barn som fallit offer för (cf bilaga 1)

Det rekommenderas att man under de första dagarna har sammanställt mini-planer med olika "evenemang" inbokade som intresserar barnet (läkarbesök...). Att till exempel tvätta hens kläder kan göra hen glad och få hen att inte tänka på att fly under tiden som tvätten torkar.

REKOMMENDATIONER:

- ▶ Utse tillräckligt med tid för "att komma till ro" under omhändertagande – så kallad "lost time".
- ▶ Organisera en "välkomstceremoni"/ritual som inkluderar "symboliska välkomst-gester och -budskap".
- ▶ Ha sammanställt specifika förfaranden som regelbundet ses över för att försäkra sig om att barnet är i säkerhet under de första 24-48 timmarna efter ankomst.

MÖTET

Särskild fokus måste sättas på hur teamet presenteras (på inrättningen eller som är en del av strukturen) tillsammans med en kontakttolk (telefonolkning ska undvikas) om barnet talar ett utländskt språk. Det är viktigt att varje person förklarar vem hen är och vad hens roll är i teamet.

Det är av särskild vikt att dekonstruera stereotyper som kan vara sammankopplade vid vissa yrken, i synnerhet psykologer eller juridiska yrkesgrupper.

Andan ska självklart vara en av omsorg och empati. Vi bör acceptera barnets verklighet i nuläget och bemöta den utan att döma. De vuxna ska i denna första välkomstfas "presentera sig" som individer som valt att axla en roll i omhändertagandet. Det är grundläggande att vara transparent och tillförlitlig: säga vad man ska göra och göra det man säger.

Att gruppen fungerar som ett team är absolut nödvändigt: om gruppen är dysfunktionell kommer den inte att kännas pålitlig. Därför är det viktigt att det finns tillräckligt med förfaranden och möten så att alla uppgifter och budskap blir konsekventa och utförs i samverkan.

Att ha haft tidigare erfarenhet med barn möjliggör en tydlig förståelse av budskapen och bakgrunderna. Organisationen bör därför värdera de som har erfarenhet och teamen bör kontinuerligt utbildas efter en första inskolning. Erfarna yrkeskunniga bör dock vara varse eventuella "spöken" de bär med sig och som kan leda till misstolkningar av situationer. Det är avgörande att övervakning finns.

"Alla individer som arbetar nära barn som fallit offer för människohandel måste utbildas i att avläsa barnens behov och i att kunna tillgodose dessa på lämpligt sätt".³

REKOMMENDATIONER:

- ▶ Att sammanställa en välkomstprocess som möjliggör ett verkligt möte mellan barnet och medlemmarna i teamet.
- ▶ Organisera en inskolning och sedan vidareutbildning av alla de yrkeskunniga som är involverade i omhändertagandet av och ansvarstagandet för barn offer för människohandel.

3. Princip 9 av God praxis-principer för omhändertagandet av barn som fallit offer för (cf bilaga 1)

TEMA 2: REGLER OCH KONSEKVENSER AV ”ÖVERTRÄDELSER”

Barn som fallit offer för människohandel är i första hand barn: att opponera sig mot en auktoritet och att överträda regler är normala etapper i ett barns och en tonårings utveckling. Men vissa barn har lärt sig sociala koder som är diametralt motsatta "standard"-koder för att överleva och bli uppskattade under de omständigheter som de konfronterats med före omhändertagandet. Vissa olämpliga beteenden kan förklaras på grund av tidigare exploatering. Beteendena är symptom på att de varit utsatta. Därför måste vi försöka avgöra skillnaden på de överträdelser av regler som alla barn gör och de som är kopplade till erfarenheterna av människohandel. Det går inte att straffa ett barn som betar sig på ett särskilt sätt på grund av sårbarhet kopplad till att ha exploaterats. Ändå måste alla överträdelser av regler leda till samtal och bli en hävstång för bättre förståelse för inrättningens och samhällets sociala koder. Barnen har kanske också vuxit upp i ett land med andra sociala koder. Den interkulturella dimensionen är viktig i bedömningen av en upprorisk situation.

Det är därför viktigt att börja med att förstå "vad som försiggår" och att arbeta fram alternativa beteendestrategier tillsammans med barnet. Det kan ta tid att förstå och anamma nya koder.

”Omhändertagandet måste ses som en multifunktionell handling som innefattar ett antal fysiska och psykologiska faktorer och särskild hänsyn måste tas till upplevda traumans konsekvenser på barnets beteende och upplevelseförmåga”.⁴

Ineffektiv disciplinstrategi kan få negativa konsekvenser för barnet. Barn som blivit exploaterade kan ha genomlevt och blivit bearbetade med kommandon som bygger på "olydnad/nederlag ➡ straff". Våldigt ofta har straffet varit att något "tagits ifrån" barnet: telefonen har tagits ifrån dem, eller de har satts i isolering till exempel. Det är inte en bra idé att reproducera förövarnas strategier. Konsekvenserna för barnet blir förlorat självförtroende och förlust av den egna tilliten till ens egen kapacitet att agera. Vi bör därför undvika att ta ifrån barnet något och istället utöva positiva sanktioner.

Att respektera reglerna för hur vi lever sida vid sida av varandra är en del av det som barnet/tonåringen måste lära sig. Det handlar om livskompetens att utveckla och som kommer att gynna hen i framtiden (på skolan, på arbetsplatsen...). Reglerna måste först tydligt förklaras. Det är viktigt att förklara varför det är dessa regler som gäller inom gruppen, på inrättningen, i samhället. Det går att tala om vad som sker om inte reglerna följs och hur man kan reparera eventuella skador man åsamkat gruppen eller ett annat barn. Man bör gradera det som sker om regler inte följs i

utbildningssyfte: påminnelse om reglerna, varning, osv... Barnet/tonåringen kan medverka vid samtal om hur överträdelser kan repareras.

Om barnet överträtt sin säkerhetsplan och att hens säkerhet (och/eller de andra barnens eller inrättningens säkerhet) varit i fara bör man se över säkerhetsplanen tillsammans med barnet och det involverade teamet, analysera riskerna och åtgärderna som vidtagits.

Hur man reagerar på överträdelser måste därmed vara individualiserat och anpassat till barnets kapacitet och bakgrund (i synnerhet sina erfarenheter av att ha blivit exploaterad). Man bör tala om detta i grupp för att kunna dela olika åsikter om den unges kapacitet. Alla konsekvenser måste också ha ett tydligt slut.

REKOMMENDATIONER:

- ▶ Att välja ett positivt tillvägagångssätt som utgår från att man vill stärka livskompetensen och integrationskapaciteten – snarare än ett tillvägagångssätt som bygger på straff.
- ▶ Planera konsekvenser av överträdelser som beaktar upplevda trauman (*trauma-informed*) och som är anpassade till barnets bakgrund och kapacitet.
- ▶ Tala om incidenter och konsekvenser i grupp (för att utbyta åsikter och kännedom om barnets kapacitet och bakgrund och agera konsekvent).

TEMA 3: SÄKERHET I FÖRHÅLLANDE TILL FRIHET

Att barnet sätts i säkerhet är en viktig del av omhändertagandet av barn som fallit offer för människohandel, antingen därför att de som exploaterat barnet kan aktivt söka efter hen eller därför att barnet är en fara för sig själv (genom att inte följa säkerhetsåtgärder till exempel). Unga kan ibland inte anse sig vara exploaterade eller i riskzonen för exploatering utan kan tolka vidtagandet av säkerhetsåtgärder som straff. Det är viktigt att finna varje barns rätta balans mellan hens självständighet/frihet och säkerhet.

”Barnen bör inte känna sig straffade eller överdrivet begränsade på grund av åtgärderna som måste vidtas för att hjälpa dem att känna sig trygga”.⁵

När ett barn ber om mer frihet ska det också anses vara en del av barnets frigörande.

ANALYS AV RISKERNA OCH SÄKERHETSPLANEN

En analys av barnets sårbarhet måste utföras för att bedöma vilka riskerna är och forma omhändertagandet och stödet därefter. Denna granskning ska leda till åtgärder, däribland också att man regelbundet ser över barnets säkerhetsplan. En individualiserad säkerhetsplan utformas med beaktande av barnets åsikter.

”Barnen bör tillfrågas om vad som får dem att känna sig trygga”.⁶

”Ett barns behov av omhändertagande och säkerhetsåtgärder utvecklas med tiden och måste regelbundet bedömas”.⁷

Analysen av sårbarheten och riskerna är en uppgift som per definition måste förnyas periodvis. I [bilaga 2](#) beskrivs ett exempel på en sådan fallgranskning av sårbarheten och riskerna enligt vad föreningen Love 146 följer. Granskningen kan också ifrågasätta hur lämplig boendelösningen är för barnet. Det är viktigt att säkerhetsplanen är tidsbegränsad (1 månad till exempel) med ett tydligt revisionsmönster för barnet.

Den individualiserade säkerhetsplanen ska sammanställa åtgärder att vidta för att mildra och bemöta de bedömda riskerna. Planen kan innefatta instruktioner för utgång, användande av telefonen eller sociala medier, hur hen kan tala med vänner/familj, mobiliseringen av 'en tillförlitlig tredje parter', osv... I [bilaga 3](#) beskrivs ett verktyg/en guide på hur man kan sammanställa en säkerhetsplan, enligt praxis som föreningen Love 146 utvecklat. Barnet måste förstå varför hens frihet begränsas och vara en aktiv del av hanteringen av sin säkerhetsplan.

”Omhändertagandet av barnen bör involvera samhället i stort på så sätt att omständigheter skapas som så mycket som möjligt förhindrar att de som exploaterar barn kan agera”.⁸

5. Princip 7 av God praxis-principer för omhändertagandet av barn som fallit offer för ([cf bilaga 1](#))

6. Princip 2 av God praxis-principer för omhändertagandet av barn som fallit offer för ([cf bilaga 1](#))

7. Princip 6 av God praxis-principer för omhändertagandet av barn som fallit offer för ([cf bilaga](#))

8. Princip 10 av God praxis-principer för omhändertagandet av barn som fallit offer för ([cf bilaga](#))

ANONYMITET, AVSTÅNDSTAGANDE, SEPARATION, ÖVERVAKNING

De anonyma specifika inrättningar som skapats speciellt för barn som fallit offer för människohandel har barnets säkerhet i åtanke redan i dess utformning. Platsen där de inrättas är noga genomtänkt, deras adresser och telefonnummer kommuniceras inte utåt, de syns inte på placeringsbeslut. Ingång och utgång kontrolleras.

Att geografiskt ta avstånd är ett alternativ, till exempel om landet är stort. Då kan offer fysiskt flyttas långt från den plats där de exploaterats. Det gör det svårare för barnets förövare att hitta offret och minskar risken för olycksaliga sammanträffanden. I samma anda ska heller inte barn som är kopplade till samma nätverk placeras på samma plats om de inte är en och samma familj (syskon). Ibland när flera unga refereras tillsammans, särskilt när en verkar vara äldre (även minderårig), kan den äldre vara kopplad till de som utövar trafficking och agera som guide för den yngre.

De personer som är involverade i barnets omhändertagande måste bli medveten om och utbildas i att upptäcka risker i omgivningen: okända bilar som kör runt på ett ovanligt sätt, personer som närmar sig barnet...

LARMTELEFON

Det finns även tekniska lösningar av typen "larmtelefon" eller "panic button" som ger barnet en möjlighet att snabbt varna om att hen är i fara. Love 146 använder telefonapparater med 3 knappar som ger tillgång till barnets referensperson på socialtjänsten, polisen eller att utlysa ett nödlarmssamtal som geo-lokaliserar apparaten.

TILLGÅNG TILL TELEFON, SOCIALA NÄTVERK, UTGÅNG

Frågan om tillgång till telefon är känslig. Telefonen är verktyget som nätverken använder för att kontrollera sina offer. Därför rekommenderas det att barnet ombeds (eller polisen) att inte behålla sim-kortet. Telefonen är också barnets enda sätt att kommunicera med familjemedlemmar eller vänner. En temporär lösning kan vara att hen får ringa "i någons närvaro".

En liknande fråga måste ställas angående utgång när man konstaterat att det råder en risk för kidnapping eller rymning. Då kan en temporär lösning vara att "följa med" var gång barnet går ut.

REKOMMENDATIONER:

- ▶ Att ha sammanställt specifika förfaranden som regelbundet ses över och som tryggar barnets säkerhet under de första 24-48 timmarna efter ankomst (borttagande av sim-kort, övervakad utgång...).
- ▶ Varje barn ska få en individualiserad säkerhetsplan som regelbundet ses över och som tar i beaktande vad barnet själv upplever gör hen trygg.
- ▶ Barnet ska inkluderas i sammansättningen och hanteringen av hens säkerhetsplan.
- ▶ Teknik (3-knappstelefon, panic button) möjliggör en balans mellan säkerhet och frihet/självständighet.

De utbyten som ägde rum mellan yrkeskunniga visade under denna workshop att hur än omhändertagandestrukturerna ser ut finns det liknande frågor kring hur man bäst sätter i säkerhet och omhändertar ett barn och många lärdomar kan dras från de olika tillvägagångssätten som gör det möjligt att ifrågasätta egen praxis. Guiden "[On the Safe Side: Principles for the safe accommodation of child victims of trafficking](https://www.ecpat.org.uk/one-the-safe-side-principles-for-the-safe-accommodation-of-child-victims-of-trafficking)" (bilaga 1) presenterar 10 principer som det är väsentligt att konfrontera den egna praxisen med.

Vi vill också sammanfattningsvis påminna om att beslut som berör barnet måste fattas i beaktande av barnets intressen och att i skyddande syfte ska besluten fattas i samverkan med barnet som ska tillfrågas och vars åsikter ska väga in.

"Barnets intressen måste stå i centrum för alla beslut som fattas kring omhändertagandet och stödet av barnet".⁹

Trots att det inte nämns i denna temainriktade rapport, lyftes begreppet "relationer byggda på tillit" (vara betrodd, lita på någon) fram som centralt i de yrkeskunnigas dagliga arbete samt i barnets återhämtning och återanpassning. Vidare, att minderåriga från olika nationaliteter finns närvarande på inrättningarna eller inom strukturerna som omhändertar barn, samt att det finns många tolkningar av hur ett barn beter sig under olika omständigheter beroende på deras sociokulturella ursprung anses också vara ett centralt ämne. Den interkulturella dimensionen måste också vara en enhetlig del av omhändertagandet och teamets utbildning.

9. <https://www.ecpat.org.uk/one-the-safe-side-principles-for-the-safe-accommodation-of-child-victims-of-trafficking>

GOD PRAXIS-PRINCIPER FÖR OMHÄNDERTAGANDET AV BARN SOM FALLIT OFFER FÖR MÄNNISKOHANDEL

Princip 1. Barnets intressen måste stå i centrum för alla beslut som fattas kring omhändertagandet och stödet av barnet.

Princip 2. Barnen bör tillfrågas om vad som får dem att känna sig trygga.

Princip 3. Barnen måste informeras tillräckligt för att hjälpa dem att fatta upplysta beslut angående bostad och omhändertagande.

Princip 4. Säkerhetsåtgärder måste vidtas för att minska risken för att barnet försvinner, i synnerhet under de första 24-74 timmarna efter att barnet först omhändertagits.

Princip 5. Omhändertagandet måste ses som en multifunktionell handling som innefattar ett antal fysiska och psykologiska faktorer och särskild hänsyn måste tas till upplevda traumans konsekvenser på barnets beteende och upplevelseförmåga.

Princip 6. Ett barns behov av omhändertagande och säkerhetsåtgärder utvecklas med tiden och måste regelbundet bedömas.

Princip 7. Barnen bör inte känna sig straffade eller överdrivet begränsade på grund av åtgärderna som måste vidtas för att hjälpa dem att känna sig trygga.

Princip 8. Det stöd som erbjuds barnet ska innefatta en samling olika psykologiska, pedagogiska, hälsorelaterade, sociala, juridiska, ekonomiska och språkliga faktorer som "tryggar barnet" och hjälper hen att återanpassa sig till samhället.

Princip 9. Alla individer som arbetar nära barn som fallit offer för människohandel måste utbildas i att avläsa barnens behov och i att kunna tillgodose dessa på lämpligt sätt.

Princip 10. Omhändertagandet av barnen bör involvera samhället i stort på så sätt att omständigheter skapas som så mycket som möjligt förhindrar att de som exploaterar barn kan agera.

HANDEL MED BARN – MATRIS FÖR RISKUTVÄRDERING INRIKTAD PÅ FÖLJANDE RISKER:

Kända risker

Misstänkta risker

Aktuella risker

Aktuella misstänkta risker

Historik

NAMN: *****

FÖDELSEDATUM: **. **.****

A) BARNETS UTVECKLING

Indikator	Känd	Misstänkt	Aktuell	Aktuell misstänkt	Historik
Utnyttjande					
Barnet/tonåringen har utsatts för följande:					
▶ Sexuellt utnyttjande	☒	☐	☐	☐	☐
▶ Brottslighet/kriminalitet	☐	☐	☐	☐	☐
▶ Utnyttjande genom barnarbete	☐	☐	☐	☐	☐
▶ Hushållsarbete	☒	☐	☐	☐	☐
▶ Påtvingat äktenskap	☐	☐	☐	☐	☐
▶ Olaglig adoption	☐	☐	☐	☐	☐
▶ Försäljning av droger åt en annan person	☐	☐	☐	☐	☐
Fysiska symptom på lagstridigt utnyttjande (fysiskt, sexuellt)/ utnyttjande genom barnarbete (t.ex. onormal trötthet, tecken på manuellt arbete)	☒	☐	☐	☒	☐
Barnäktenskap	☐	☐	☐	☐	☐
Sexuellt överförd infektion	☒	☒	☐	☐	☐
Ej önskad graviditet	☒	☐	☐	☒	☐
Redogörelse som i väldigt hög grad liknar andra personers berättelser, till den grad att man kan misstänka att berättelsen har dikterats till honom/henne	☒	☐	☒	☐	☐
Mycket äldre pojkvän/flickvän	☐	☒	☐	☐	☒
Resa till, inom eller ut ur Förenade kungariket					
Har återkommit efter försvinnande, verkar ha varit väl behandlad utan känd orsak	☐	☐	☐	☐	☐
Påstår sig ha befunnit sig i Storbritannien sedan flera år tillbaka men har inte lärt sig vare sig språket eller den lokala kulturen	☐	☒	☐	☐	☐
Andra riskfaktorer					
Är tillbakadraget och vill inte prata/verkar vara rädd för att prata med myndighetspersoner	☒	☒	☐	☐	☐

Hyser överdrivna rädslor/ångestkänslor (exempelvis gentemot en person, rädsla för utvisning, för att ge information etc.)	☐	☒	☐	☒	☐
Visar tecken på fysisk försummelse – grundläggande vård, undernäring, ej tillgodosedda hälsovårdsbehov	☐	☐	☐	☐	☐
Visar tecken på emotionell försummelse	☒	☒	☐	☒	☐
Socialt isolerad – saknar positiva och konstruktiva relationer som behövs i ett barns liv	☒	☒	☐	☐	☐
Beteende – koncentrationssvårigheter, dåligt minne, irriterad/asocial/aggressivt beteende i skolan, förskolan etc.	☐	☐	☐	☐	☐
Psykologiskt – tecken på trauma eller blockering	☒	☒	☐	☒	☐
Uppvisar en självsäkerhet, mognad och ett självförtroende som är onormalt för ett barn i den åldern	☐	☐	☐	☐	☐
Bevis på missbruk av narkotika, alkohol eller läkemedel etc.	☐	☐	☐	☐	☐
▶ Dålig självbild ▶ Dålig självaktning ▶ Självskadebeteende ▶ Överdoser ▶ Åtstörningar ▶ Promiskuitet	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☒ ☒ ☒ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☒ ☒ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Sexuellt aktiv	☒	☒	☐	☐	☐
Inte registrerad på någon läkarmottagning och står heller inte under läkaruppsikt	☒	☐	☐	☐	☐
Inte inskriven i skolan	☒	☐	☐	☐	☐
Innehar pengar, dyra kläder, mobiltelefon eller andra ägodelar utan rimlig förklaring	☐	☐	☐	☐	☐

B) FÖRÄLDRAKAPACITET

Indikator	Känd	Misstänkt	Aktuell	Aktuell misstänkt	Historik
Utnyttjande					
Är tvungen att tjäna en viss summa pengar varje dag	☒	☐	☐	☐	☐
Indragen i överträdelser som påvisar vuxnas medverkande (t.ex. barn som utnyttjas på en cannabisodling, för brottslighet i städer, snatteri, fickstölder eller för tiggeri)	☐	☐	☐	☐	☐
Utför överdrivet hushållsarbete och lämnar sällan bostaden	☐	☒	☐	☐	☐
Tillförlitliga vittnesmål vittnar om troligt sexuellt utnyttjande, bland annat för att barnet har setts på platser som är kända för att användas för sexuellt utnyttjande	☒	☐	☐	☐	☐
Ovanliga tider/rutiner för lämnande av och återkomst till boendet som tyder på troligt arbete	☐	☐	☐	☐	☐
Beledsagad av en vuxen som inte kan vara vårdnadshavaren och som insisterar på att ständigt vara med barnet	☐	☐	☐	☐	☐
Begränsad rörelsefrihet	☒	☐	☐	☐	☐
Resa till, inom eller ut ur Förenade kungariket					
Har undsluppit lokala myndigheters tillsyn	☒	☐	☐	☐	☐
Oförmögen att bekräfta namnet på eller adressen till personen som tagit emot barnet vid dess ankomst	☒	☐	☐	☐	☐
Den medföljande vuxna har tidigare inlämnat flera visumansökningar för andra barn/har varit garant för visumansökningar för andra barn	☒	☐	☐	☐	☐

Den medföljande vuxna är känd för att vara garant för visumansökningar för andra personer som inte har återvänt till sina hemländer efter att deras visum har gått ut	☒	☐	☐	☐	☐
Det finns luckor i berättelsen eller oförklarade förflyttningar	☐	☒	☐	☐	☐
Tecken på hemlöshet	☒	☐	☐	☐	☐
Andra riskfaktorer					
Oregistrerad inhysning i familjehem	☐	☐	☐	☐	☐
Barnet har tagits om hand av en eller flera vuxna som inte är dess föräldrar och kvaliteten på relationen är dålig	☐	☒	☐	☐	☐
Misslyckad placering	☐	☐	☐	☐	☐
Försvinner ofta, tillbringar ofta natten utomhus eller kommer hem sent utan rimlig förklaring	☐	☐	☐	☐	☐
Frånvaro/avbruten skolgång	☐	☐	☐	☐	☐
Ansvarig vuxen är inte en nära familjemedlem (förälder/syskon)	☐	☐	☐	☐	☐

C) FAMILJ/MILJÖ

Indikator	Känd	Miss-tänkt	Aktuell	Aktuell misstänkt	Historik
Utnyttjande					
Hittad i/räddad från en utnyttjande miljö (bordell, cannabisodling, indragen i lagöverträdelser etc.)	☒	☐	☐	☐	☐
Fråntagen sina inkomster av en annan person	☒	☐	☐	☐	☐
Säger sig vara skuldsatt eller vara "skyldig" andra personer pengar (t.ex. för resekostnader, innan hon/han åter får ha hand om sin egen inkomst)	☒	☒	☒	☐	☐
Mottar oförklarade/oidentifierade samtal på boendet/den tillfälliga inkvarteringen	☐	☐	☐	☐	☐
Inget pass eller annat dokument som styrker identiteten	☒	☐	☐	☐	☐
Oförmögen eller ovillig att lämna uppgifter om sitt boende eller annan personlig information	☐	☒	☐	☒	☐
Har falska handlingar eller dokument som uppenbarligen har ändrats eller erhållits på olaglig väg; eller barnet påstår att informationen (namn, födelsedatum) i dokumenten är felaktig	☐	☐	☐	☐	☐
Har kommit in i landet olagligen	☒	☐	☐	☐	☐
Har fått resa eller visum organiserat av en person som inte är barnet eller tillhör dess familj	☒	☐	☐	☐	☐
Registrerad på flera adresser	☐	☐	☐	☐	☐
Andra riskfaktorer					
Eventuell otillbörlig användning av internet och knyter förbindelser med andra på nätet, i synnerhet med vuxna	☒	☐	☐	☐	☐
Redogör för sociala aktiviteter utan rimlig förklaring till var den nödvändiga finansieringen kommer ifrån	☐	☒	☐	☐	☐
Går in i eller ut ur fordon som körs av okända människor	☐	☐	☐	☐	☐
Vuxna stryker omkring utanför barnets hemvist	☐	☐	☐	☐	☐
Lämnar bostaden/institutionen i för barnet ovanliga kläder (olämpliga för dess ålder, lånade kläder av äldre personer etc.)	☐	☐	☐	☐	☐
Arbetar på olika platser	☐	☐	☐	☐	☐

Är del av en grupp obesläktade barn som vistas på samma adress	☐	☐	☐	☐	☐
Har nycklar till andra byggnader än de som är kända	☐	☐	☐	☐	☐
Har försvunnit och hittats på platser som hon/han inte har några kända band till	☐	☐	☐	☐	☐

D) FRÅGEFORMULÄR FÖR ATT UTVÄRDERA OM BARNET HAR UTSATTS FÖR BARNHANDEL

**** säger att hon har två äldre bröder och att hela familjen bor i ****. Hon säger att hon bor med sina föräldrar, sin äldre bror och hans fru.

**** säger att när hon var 16 år gammal träffade hon en 23 år gammal man vid namn H***** T****. Hon säger att de hade träffats på nätet och att hon snabbt blev hans flickvän. Hon säger att han kom från ***** och att han tog sig till ***** för att se henne. **** säger att han tidigt började behandla henne illa. Hon säger att de bråkade mycket och att han även har utsatt henne för fysisk misshandel. **** säger att när hon berättade för sina föräldrar var de inte nöjda med denna relation.

**** säger att hon sa till H***** att hon inte ville vara tillsammans med honom längre. Hon säger att han började hota henne. Hon säger att han sa att han skulle döda henne och att han även visste var hennes familj bodde.

**** säger att hon blev rädd att något skulle hända hennes familj.

**** säger att hon inte har pratat om hoten med sina föräldrar eftersom de skulle ha gått till polisen och hon säger att det bara skulle ha varit ännu farligare för dem.

**** säger att hon berättat om sina problem för sina kompisar i skolan. Hon säger att när hon pratade, hörde en person vid namn T*** D*** (25 år gammal), som hela tiden hängde med de yngre eleverna, vad de pratade om. Hon säger att T*** frågade henne varför hon inte hade gett sig iväg. Hon säger att han hade sagt att hon skulle vara i säkerhet i ett annat land. **** säger att hon kände sig ledsen men att hon tänkte att det skulle vara den bästa lösningen.

**** säger att T*** sa till henne att han kunde ordna så att hon fick åka med en lastbil och att föraren inte skulle veta att hon var i lastbilen. Hon berättar att hon hade sagt till honom att hon inte hade några pengar. **** säger att han sa till henne att det inte var något problem och att hon inte behövde oroa sig. Hon säger att han organiserade allt för att hon skulle åka med i en lastbil som skulle till England. **** säger att T*** sa till henne att inte berätta för sin familj att hon reste. **** säger att hon redan hade bestämt sig för att inte säga någonting till dem.

Hon säger att det fanns en man och en kvinna i lastbilen tillsammans med henne. **** säger att de hade mat och dryck. Hon säger att de gav sig iväg på natten och att de reste hela natten och hela nästa dag. **** säger att lastbilen åkte ombord på ett fartyg. **** säger att hon kom till Storbritannien i juni 2016. Hon säger att hon trodde att hon skulle kunna hitta ett arbete i Storbritannien. **** säger att T*** sagt till henne att hon skulle kunna hitta en plats att bo på och ett arbete och att det skulle vara enkelt. Hon säger att hon trodde på honom och att det är av den anledningen som hon gick med på att ge sig iväg till Storbritannien. Hon säger att hon trodde att hon skulle vara i säkerhet i Storbritannien.

**** säger att hon inte visste när hon skulle komma ut ur lastbilen. Hon säger att hon helt enkelt började att gå. Hon säger att hon sov på gatan under en veckas tid. Hon säger att hon hade kvar lite mat från lastbilen.

**** säger att hon sedan kunde sova i trapphuset i en fastighet och att hon kände sig tryggare när hon var inomhus.

Hon säger att en grupp ungdomar med masker närmade sig henne. Det var fem pojkar och en flicka. Hon säger att de pratade engelska med henne och att hon inte förstod vad de sa. Hon säger att hon använde deras telefon för att förstå vad de sa. Hon säger att de sa till henne att de skulle hitta ett arbete åt henne och en plats att bo på och att hon måste komma med dem. **** säger att hon var mycket rädd. Hon säger att hon inte hade någon mat kvar och att hon inte hade något annat val än att följa med dem.

Hon säger att hon steg in i en bil och att de körde i två timmar. Hon säger att hon kände sig livrädd. Hon säger att de kom till ett hus och, när de kom in i huset sa flickan i gruppen att hon skulle arbeta som prostituerad. Hon säger att de sa att hon skulle arbeta för sitt uppehälle. **** säger att hon inte kan minnas eller beskriva hur gatorna eller husets utsida ser ut.

**** säger att gruppen som hade hittat henne också bodde i huset. Hon säger att hon trodde att det fanns ungefär sju andra rum där. Hon säger att det fanns andra personer i huset och andra flickor. Hon säger att hon tänkte att de också var tvingade till att arbeta som prostituerade. **** säger att hon inte fick lämna sitt rum. Hon säger att det fanns ett badrum i rummet och att hon även intog sina måltider i rummet.

**** säger att gruppen slog henne när hon sa att hon inte ville arbeta som prostituerad. Hon säger att hon aldrig fick några pengar och att hon inte visste vem som hade pengarna. **** säger att männen som hon tvingades att ha sexuella förbindelser med talade olika språk. Hon säger att det hela tiden handlade om oskyddade sexuella förbindelser.

**** säger att hon efter ungefär tio månader började att må dåligt. Hon säger att hon visste att det var något som var fel. Hon säger att hon bad en av männen i gruppen om ett graviditetstest och att testet visade sig vara positivt.

**** säger att mannen blev förargad eftersom hon inte skulle kunna tjäna pengar åt dem längre. Hon säger att han sa åt henne att ge sig iväg, att fly. **** säger att det var natt när hon lämnade huset. Hon säger att hon helt enkelt började att gå. Hon säger att hon gick hela natten, ända till morgonen.

Hon säger att hon gick in i en affär och att hon hörde män som pratade ****. Hon säger att hon bad männen om hjälp. **** säger att männen sa till henne att de kunde hjälpa henne och även hitta ett arbete åt henne. **** säger att männen tog med henne till ett hus. Hon säger att när de kom in sa männen att hon skulle arbeta i huset. Hon säger att de sa till henne utföra allt hushållsarbete.

**** säger att familjen var ****. Hon säger att det fanns en kvinna i huset som hette G**** K**** och att hon var ensam. Hon säger att männen inte kände kvinnan.

**** uppger att kvinnan sagt till henne att hennes man hade rest till ****. Hon säger att hennes arbete bestod av att utföra allt möjligt slags hushållsarbete i huset och att hon hjälpte till att laga maten.

**** säger att hon berättat för kvinnan att hon var gravid. Hon säger att kvinnan sa till henne att hon inte skulle behöva henne längre när hennes man kom tillbaka och att han skulle komma om två till fyra veckor. **** säger att hon var tvungen att börja tänka på att hitta ett annat arbete och ett nytt ställe att bo på.

**** säger att det är då som polisen kommer till huset. **** säger att hon kände sig trygg med kvinnan men att hon var oroad över det faktum att kvinnans man skulle komma tillbaka och att hon skulle behöva lämna huset.

**** säger att hon skulle vilja återvända dit och återse kvinnan. Hon säger att hon vill kontakta sina föräldrar. Hon säger att hon inte vet vad de kommer att tänka när det gäller hennes graviditet och hon börjar gråta.

E) ANDRA ÅTGÄRDER

	Liten risk	Medelstor risk	Stor risk
1) Risk att **** kommer i kontakt med de misstänkta människohandlarna.	☐	☐	☒
2) Fortsätter att uppleva rädsla/ångest för utvisning och är rädd för att ge information.	☐	☒	☒
3) Potentiell risk att åter råka ut för människohandel på grund av sin sårbarhet. **** måste informeras om vad människohandel innebär och vilka olika typer av utnyttjande det finns för att hon ska veta hur hon ska undvika nya situationer av utnyttjande.	☐	☐	☒
4) Vet inte vad människohandel är och visar inga tecken på självskydd. Litar lätt på främmande och följer med dem. **** behöver lära sig att se skillnad på hälsosamma och skadliga relationer, för att kunna undvika nya situationer av utnyttjande.	☐	☐	☒
5) En psykologisk och emotionell uppföljning vore användbar som ett andra steg för att behandla skadan och beledsaga henne för att hon ska utveckla försvarsmekanismer.	☐	☒	☐
6) Ej önskad graviditet	☐	☐	☒
Utvärderingen utvisar att det är nödvändigt att omedelbart starta ett interinstitutionellt samarbete. De aktuella och bestående riskerna utvärderas kontinuerligt.			
Upprepa riskutvärderingen om 6 månader eller tidigare om ny information kommer fram.			
Ifyllt av:	Lynne Chitty, UK Care Director Love146 UK		
Datum:	2017-06-06		

LOVE146 bekämpar trafficking och exploatering av barn med fyra olika program:

Kontinuerligt omhändertagande
av räddade barn

Förebyggande
arbete

Yrkesutbildning

Uppmuntran av
initiativ

OMHÄNDERTAGANDE / SÄKERHETSPLAN FÖR BARN SOM FALLIT OFFER FÖR MÄNNISKOHANDEL

Lynne Chitty har tagit fram en God praxis-guide/modell. I denna guide beskrivs de mest effektiva säkerhetsåtgärderna som bör vidtas när en första kontakt knutits med ett barn som kan ha fallit offer för människohandel, vilket får som omedelbar effekt att barnet placeras i ett fosterhem. Planen ses över regelbundet och en ny plan som avskriver eventuella risker sammanställs efter godkännande av alla organisationer som arbetar med barnet.

Det är väsentligt att tillvägagångssättet utformas i samverkan med alla institutioner för att garantera att de åtgärder som vidtas för "att sätta barnet i säkerhet" är allmänna och allomfattande. Barnets säkerhetsplan ska också ta i beaktande eventuella risker med de olika tjänestetillhandahållarna utöver den struktur som först tar emot barnet, och den ska inkludera alla de kritiska tillfällen då en möjlig människosmugglare skulle kunna försöka närma sig barnet.

Foto, mobiltelefon, sim-kort, pengar och fingeravtryck

- ▶ Så fort som möjligt ska en bild på barnet/tonåringen tas. Detta foto kan sedan sparas på digitala vägar av de organisationer som arbetar med barnet/tonåringen. En kopia på bilden ska ges till personen som får ansvar för barnet. Fotot skickas till polisen om barnet/tonåringen skulle försvinna.
- ▶ Barnets/tonåringens fingeravtryck bör registreras så fort som möjligt.
- ▶ Om barnet/tonåringen har en mobiltelefon ska sim-kortet och alla nummer samt eventuella pengar som hen bär med sig tas om hand och användas för att samla in information.

Omhändertagande och övervakning

- ▶ Barnet/tonåringen måste övervakas konstant.
- ▶ Alla åtgärder måste vidtas för att garantera kontinuerlig övervakning.
- ▶ De personer som ansvarar för barnet måste vara medvetna om hur nödvändigt det är med konstant övervakning. De ansvariga måste vara medvetna om att barnet/tonåringen inte får lämna strukturen som först omhändertar barnet utan att någon följer med, även under korta perioder. När barnet/tonåringen befinner sig i bostaden, måste de ansvariga hela tiden vara informerade om barnets/tonåringens rörelser inne i bostaden.
- ▶ Den ansvarige måste kunna identifiera det sociokulturella sammanhang som offret och förövaren rör sig i.
- ▶ De ansvariga måste hålla sig uppdaterade om de potentiella hot som organiserade människosmugglare utövar.
- ▶ Den lokala polisen måste informeras om att ett barn/en tonåring som fallit offer för trafficking bor i deras område.
- ▶ Polisen ska tillskriva ett referensnummer till adressen.

Inga pengar får överräckas

- ▶ Inga pengar får överräckas till barnet/tonåringen.
- ▶ Barnets/tonåringens fickpengar får skötas av den som ansvarar för barnet.
- ▶ Den ansvarige ska stödja barnet/tonåringen ekonomiskt och köpa kläder och andra ting som hen behöver.

Ingen tillgång till telefon

- ▶ Barnet/tonåringen får inte få tillgång till en mobiltelefon.
- ▶ Hen får inte använda telefonen i bostaden där hen omhändertagits.
- ▶ Alla mobiltelefoner som finns i bostaden måste hållas under uppsikt och får inte lämnas utan bevakning.
- ▶ Om en okänd person ringer till fosterfamiljen, försök att spela in samtalet och informera alla organismer.
- ▶ Om barnet/tonåringen försöker ringa ett samtal, måste numret registreras och informationen kommuniceras till alla berörda organismer som arbetar med barnet/tonåringen.

Ingen tillgång till internet

- ▶ Barnet/tonåringen får inte få tillgång till internet.
- ▶ Barnet/tonåringen får endast lyssna på musik från sin kultur på internet under uppsikt.

Adress

- ▶ Alla åtgärder måste vidtas för att barnet/tonåringen inte ska känna till sin adress.
- ▶ Barnets/tonåringens adress ska endast kommuniceras till andra organismer om de måste få reda på den.
- ▶ Adressen ska kommuniceras till polisen så att polisen kan ingripa vid behov.
- ▶ I bostaden måste brev städas undan och adressen får inte stå på anslagstavlor.
- ▶ Inga kartor på Storbritannien får sättas upp eller visas för barnet/tonåringen.

Utbildning

- ▶ Barnet/tonåringen måste få tillgång till skolmaterial innan hen börjar i skolan eller gymnasiet.
- ▶ Någon i personalen måste nämnas i och omfattas av säkerhetsplanen.
- ▶ Att få gå i skolan är också en skyddsfaktor som kan hjälpa ett offer att åter bli ett barn/tonåring. Skolan medverkar i deras återanpassning till samhället på flera sätt: den hjälper hen att utveckla sitt självförtroende, ger en känsla av stabilitet och skyldighet, erbjuder en daglig rutin, möjliggör sociala tillfällen och att knyta band med kamrater, bygga sunda relationer med vuxna och leka.
- ▶ Skolorna måste medverka i sammansättningen och vidtagandet av säkerhetsåtgärder för att minska risker för att människosmugglare ska få tillgång till barnen på skolans område.
- ▶ Skolor måste vara lyhörda på de första varningstecknen som tyder på att ett barn inte är närvarande vid en lektions början och omedelbart agera. Skolor måste kunna känna igen de första varningstecknen och ta dem i beaktande redan när man sammanställer en plan för säkerhetsåtgärderna att vidta under "den kritiska timmen" som följer ett försvinnande.

Försvinnande – Den kritiska timmen

- ▶ Så fort det uppdagas att ingen vet var barnet/tonåringen befinner sig, måste polisen förvarnas per telefon, barnets referensnummer ska då kommuniceras och barnet/tonåringen ska beskrivas som ett "barn med hög risk för människohandel".
- ▶ Den ansvarige på socialtjänsten eller hen som arbetar i hens ställe eller teamet som arbetar nattsift vid tillfället, måste genast informeras.
- ▶ Bilden på barnet/tonåringen måste vidarebefordras till polisen.

Åtgärder att vidta för att börja avskriva risker från säkerhetsplanen

- ▶ Säkerhetsåtgärderna som tillsammans utgör "säkerhetsnätet" beskrivet i säkerhetsplanen ska regelbundet bedömas i hopp om att kunna minska antalet risker. Beslut av detta slag måste fattas i samverkan med alla institutioner.
- ▶ Att avväga vilka risker som kan avskrivas från säkerhetsplanen kan användas som ett verktyg för att barnet/tonåringen ska bli medveten om de olika etapperna och förstå hur hen kommer att utvecklas tillsammans med planen.
- ▶ I förhållande till avskrivningen av risker kopplade till internet bör man identifiera vilken organism det är som ska arbeta med barnet/tonåringen kring frågor härrörande lämpligt nyttjande av internet. Skolan kan vara den bäst lämpade institutionen att åta sig det viktiga arbetet att öka kunskapen om internet.

Lynne Chitty, Care Director Love146 UK

*The content of this report represents the views of the author only and is his/her sole responsibility.
The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the
information it contains.*

Grafisk design

Ophélie Rigault, www.oedition.com

Fotografi

Juraj Varga / Pixabay

*14-15 November
2019*

Uppgiftsinsamling
inom ramen
för projektet
KOUTCHA som
delfinansieras av
den europeiska
kommissionen

